

Tizennégy együttes a néptáncfesztiválon

Nemzetközi sokadalom
a Dóm téren — Sajtótájékoztató
Szegeden

Hetedik alkalommal rendezik meg Szegeden a Nemzetközi Szakszervezeti Néptáncfesztivált. Az előkészületekről és a seregszemle programjáról dr. Simoncsics János, az SZMT munkatársa tájékoztatta az újságírókat tegnap délelőtt a Sajtóházban.

A fesztivál rendezői — a SZOT, az SZMT, a városi tanács — az idei találkozó programját úgy állították össze, hogy a különböző rendezvények a népek közötti barátság erősödését szolgálják, a résztvevők megismerkedhessenek egymás munkájával, eredményeivel.

A július 14—24. között megrendezendő fesztiválra összesen 14 folklóregyüttes érkezik Szegedre. Az öt magyar (az Építők Vadászok, a VDSZ Bartók Béla, a Miskolci Ávas, a Budapesti Kertészeti Egyetem MEDOSZ és az EDOSSZ Szeged Tánc-együttes), valamint a kilenc külföldi (NDK-beli, szovjet, lengyel, csehszlovák, román, bolgár, jugoszláv, finn és ciprusi) táncsoporttal először a megnyitónapján találkozik a közönség, amelyet ezúttal nem a Széchenyi téren, hanem a Tisza-parton rendeznek. Az újjáépült rakpart lépcsősorain helyet foglaló nézőknek a vizparti színpadon mutatkoznak be az együttesek. Itt veszik át a város kulcsát és fogadják őket a fesztivál tíz napjára Szeged polgáiraival.

A kétvétenkénti fesztiválok sorában az idei az első, amelyen a versenyzőknak helyet a tét nélküli vetélkedés veszi át: nem lesz koreográfiai verseny, a folklórbemutatókon az egymás iránti tisztelet és megbecsülés sarkallja a nézők teljesítményeire a csoportokat. Három folklórestet rendeznek az újszegedi szabadtéri színpadon: június 14-én, 15-én, illetve 17-én. A fellépő együttesek 25 perces néptánc-összeállításokat mutatnak be, nézőik pedig ismét szavazhatnak a legjobbakra. Az egy-egy estén legtöbb szavazatot kapott táncsoport elnyeri a közönség díját.

Minthogy a fesztivál elsődleges célja a népek közötti barátság ápolása, számos rendezvényt terveznek, amelyek egymás jobb megismerésére nyílik alkalmuk a résztvevőknek. Így például: a közönségdíjak átadását összekapcsolják az azonos napon fellépő együttesek baráti találkozóival, amelyeket a Vigadóban rendeznek. Barátság estek lesznek a Juhász Gyula Művelődési Központban, a MÁV kollégiumban, illetve a fesztivál zárásakor az Ifjúsági Házban is. A közönséggel, a szegedi érdeklődőkkel a fesztivál újfajta rendezvényein, az úgynevezett nemzeti napokon ismerkedhetnek a külföldi táncosok. Ezeket délutánonként, a múzeumkertben tartják, ahol egy-egy külföldi együttes 30 perces táncösszeállításban mutatja be nemzete sajátos hagyománykincsét.

A nemzetközi találkozó másik újdonsága: ezúttal nem egy, hanem két alkalommal kerül a dómiszínpadra a fesztivál gálaműsora, melynek címe: *Vásár, avagy nemzetközi sokadalom Szegeden*. A kétrészes táncjáték — a lakodalmas szokásokat (Hegyen-völgyön lakodalom), a tavaszváró rítusokat (Májusjárás), a szüreti hagyományokat (Szüret) feldolgozó, eddigi gálaestek után — most a régi vásárok hangulatát idézi fel, jellegzetes fi-

Könyvheti találkozások

ÚJABB ÍRÓ VENDEGEK találkoznak az olvasókkal a könyvhét szegedi programjában. Ma, szerdán délelőtt Takács Tibor látogat rendhagyó irodalomóra a Madách utcai általános iskolába. Délután fél 3-kor Mocsár Gábor találkozik a textilművek dolgozóival; 3 órakor Takács Tibor a tarjáni 606-os fiókkönyvtár, Mándy Iván a Juhász Gyula Művelődési Központ vendége. Jókai Anna délután 6 órakor a vízműveknél, Hegedűs Géza az Ifjúsági Házban vesz részt író-olvasó találkán; Mándy Iván este 7 órakor a Móra kollégium diákjai fogadják. A könyvtutásban ma délután 4 órakor az Ifjúsági Ház színpada ad műsort.

A CSÜTÖRTÖKI RENDEZVÉNYEK délelőtt kezdődnek. 11 órakor Mándy Iván a 624-es szakmunkásképző intézetbe, Takács Tibor a Körösy József szakiskolába látogat. Délután 2 órakor Jókai Anna a fonalfeldolgozó vállalatnál vesz részt író-olvasó találkán. Fél 5-től a Kárász utca könyvsátrai között a vasútforralmi szakközépiskola irodalmi színpadának tagjai szórakoztatják az arra járókat. Este 7 órakor az újszegedi November 7. Művelődési Házban bemutatják Jancsó Miklós—Hernádi Gyula *Életünk és vérünk* című filmtrilógiájának második, *Allegro Barbaro*-részét.

MÓRA-EMLEKMŰSORT rendez az író születésének 100. évfordulója tiszteletére a Juhász Gyula Művelődési Központ június 8-án, pénteken este 6 órakor. A műsort összeállította és bevezetőt mond Annus József író, a Tiszatáj főszerkesztő-helyettese. A program első felében novellák hangzanak el, a műsor második része a publicista Mórát mutatja be, példázva, milyen bátorsággal állt ki az igazság, a tisztaság, a tisztaság érdekében. A Móra-emlékműsorban közreműködik Kovács János, Mentess József és Nagy Zoltán, a Szegedi Nemzeti Színház művészei.

Színészek és típusok

Két tévéműben figyelhetünk föl rájuk. *Raffai Sándor* *Egyszál magam* című regényéből Sipos Tamás írta az azonos című tévéfilm forgatókönyvét, *Litvanyi Károly* volt a dramaturg és *Horváth Tibor* a rendező. A másik műsor, amiről szólunk, *Csikó Gergely* *Ingyenélők* című színművének tévéváltozata, *Szántó Erika* dramaturgi közreműködésével *Hajdufy Miklós* rendezte.

Az *Egyszál magam* vitákat váltott ki megjelenése idején, míg erkölcsi és valóság-hiteléről ki-ki dicsőben beszélt, többen számon érték a mű időtálló irodalmi értékeit. Mintha a film készítői sem találták volna ez utóbbiakat; belső történések, a szereplők lélektani mozgatóinak ábrázolása helyett a tisztelet 1956-os nehézségeinek eseményeit pergették le, a lírai stílus és színek helyett a kemény, puritán, tényszerű ábrázolásmódot választották. Vagyis úgy döntöttek, hogy nem Kuti Anna, a főszerzőpár tanítónő regényét dolgozzák fel, hanem egy bonyolult történeti kor-

szak legnehezebb napjairól és embereiről adnak keresztmetszetet. Nyilván a következő megfontolásból: kritikus pillanatokban, válságos helyzetekben ismerjük meg az ember, azok a magatartástípusok, melyek ábrázolására a történet lehetőséget ad, ma is jellegzetesek. Fontosabb ezek fölmutatása, mint az asszony egyéni, bár a társadalmi és szűkebb környezet által egyaránt meghatározott konfliktusainak rajza. Szimpatizálnak eme, a film-ből „kivágható” alkotói gondolatával, ha sikerült volna hatásos, izgalmas, a 70 perces műsoridő alatt lankadatlan érdeklődést kiváltó tévéváltozatot készíteni. De ilyen film nem született, hiszen a tisztelet (társadalmi) tabló fölrajzolásának igényéről tanúskodó kockák mellett ott láthatunk Anna személyes történetéből is néhány részletet — a kettő pedig sehogys sem ötvöződött egységes egészzé. Amiótt mégis érdemes volt megcsinálni és megnézni az *Egyszál magam* tévéváltozatát: bár meglehetősen motiválatlanok

Kiállítási napló

Három szegedi művésznő

A kiállítási program különös véletlenje folytán a hét végén három szegedi művésznő önálló kiállítása nyílt meg. *Kopasz Márta* grafikáit és festményeit a Bartók Béla Művelődési Központban mutatják be; *Kováts Margit* festményeiből és *Gerle Margit* kerámiáiból a Móra Ferenc Múzeum Képtárában rendeztek kiállítást. Tulajdonképpen a szegedi képzőművészet három generációja mutatkozik be, három műfajban, három különböző törekvést reprezentálva. *Kopasz Márta* az összekötő kapocs, a híd Szeged felszabadulás előtti és mai képzőművészete között; *Kováts Margit*, mint a középgeneráció egyik tagja, a hagyományos kifejezőmódok eredeti megújítója, aki a posztimpresszionista kifejezőmódtól jutott el mai képei világához; míg a fiatal *Gerle Margit* a kerámia műfajának ősi módszerét ötvözi újító törekvéseinek eredeti kísérleteivel.

Kopasz Márta elsősorban és eredendően grafikus alkot — annak ellenére, hogy mostani tárlatán döntő súlyú festményeket mutat be. Eredeti és kiforrott látásmódja, képalakító stílusa, technikai biztonsága mindenekelőtt *líra* nézők számára teljedik ki. A fekete-fehér drámaisága, a „genius loci”, azaz a hely szelleme, városzeretete, ötvöződik a felületek finom és játékos cizelláltságával, a linóleum lap részletező megmunkálásával és tematikájának jelképiségével. *Mondani* *valójának alapvető meghatározója a műveltségelmény, Szeged szerete, a város*hoz kapcsolódó legendák, mítoszok újraélése. Ebből az inspirációból születnek a legjobb fametszőhagyományokra, az egykori szegedi grafikai iskola — *Buday György, Vadász Endre, Bordás Ferenc* — értékeire épülő lapjai, a *Boszorkányok menete, Szeged 1945—1975, Szegedi anya, Uránia, Erátó, Alkotó női genius* stb.

Festményei már több gondot okoznak a szemlélőnek. Pedig technikája korszerűnek nevezhető, finom tónusok, lazurok, átmenetek, a festék öntörvényű mozgásának ki-

használása is tetten érhető a képeken. Színei sokszor bántóak, mégsem adnak igazi színményt; kompozíciói dekoratívak, de gyakran plakátszerűek, reklámszerűek; képépítése toladó, ahelyett, hogy megindító lenne; mondanója, szándéka szerint, költőien jelképes, a valóságban erőszakoltan magyarázódó; a képeknek jellemzője a teatralitás, de ezek a színházhoz kapcsolódó élmények a drámai erő helyett a másodlagos hatások enerváltságát hordozzák.

Néhány szép festményről mindenképpen szólnunk kell. Mindenekelőtt három tájképről, ahol az egymás mögötti domboldalak finom zöldjei-szürkéi-faradt illái, illetve az előtér őszi fái és a mögöttes levő hegyvonulatok farkasfoga, valamint a fürdőzők finom párával bevont hangulata igazi festői erőket csillogtat. Ugyancsak figyelemre méltó a békés melletti két „mélytengeri” felvétel, csillámaival, koralljaival, fénypontcskáival.

Kováts Margit az emberi lélek térképét rajzolja meg, személyiségének mikroszkopikus felvételeit tárja elénk a képtárában. Képei előtt mikroszkóp nagytűző alá helyeztet metsetekre, játékos korallépitményekre, megfigyeltetlen csigaházakra, csodakristályokra gondolhatunk — csak hogy ezek láttán pusztán csodálkozunk és gyönyörködünk. *Kováts Margit* festményei előtt azonban elfog bennünket a döbbenet és a rádöbbenés, a megrendülés és az önvallomás kényszere. *Bekapcsol bennünket személyniségének áramkörébe, elvezet legbensőbb titkaiba, a lélek tájaira*. Saját gyötrődéseinket, örömeinket, magányunkat és feloldódásunkat, elfáradásunkat és nekibuzdulásainkat látjuk viszont ezeken a nagyon mély, nagyon gondos megformált festményeken. *Kováts Margit* azzal, hogy kimondja saját boldogságát és rettenetét, hogy egyformán vállalja örömet és bánatát, erőit és gyarlóságait, tehát teljes életét, példát mutat.

Kováts Margit jórészt ösztönösen alkot. Nem tervezi meg előre a képet, nem gyűjt motívumokat, nem készít vázlatokat, nem kerekít előre eszméi mondanivalót. Az éppen itt lebegő hangulat, az éppen jelenlévő indulat vezeti ecsetjét, az éppen föltozoló érzelmek keverik színeit — az éppen búcsút intó pillanat egyéniségén átszűrve lelki nyomata a kép. Bizonyára sokan keresik majd és számon is kéri tőle a tudatosság, a kimódolt precizitást, a fegyelmezettséget. De hát éppen attól van varázsa *Kováts Margit* szinte mesés látomásainak, hogy szabadjár engedli érzéseit és gondolatait, hogy a lehető legösszintébben tárulkozik ki festményein.

Gerle Margit még a szegedi Tömörkény gimnázium művészeti tagozatos diákjaként megtanulta a kerámia ősi alapmesterségét, a koron-

gozást, határozott fazekas szakmai tudást szerzett. A főiskolán döbönt rá, hogy az agyaggal, ezzel a képlekeny, formálható, alakítható anyaggal mást is ki lehet fejteni. Évek kellettek, amíg megszerezte az ehhez szükséges fizikai és lelki rugalmasságot. Mindent kipróbált, végigzongorázta a formaalakítás egész skáláját, a hagyományos módszerektől a legdrasztikusabb indulatok kifejezéséig.

A mostani kiállítás az első igazi megmértetés — ez harmadik önálló kiállítása a diploma megszerzése óta. Alig több mint öt esztendő kellett *Gerle Margit*nak ahhoz, hogy a stagnáló magyar kerámia egy új lehetőségét kiérlelje. A kiállítás azt is bizonyítja, hogy egyforma biztonsággal formál hagyományos funkcionális kerámiaedényeket, a korszerű környezetkultúra követelményeinek alkalmazkodó, új anyagokat felhasználó vázacsaládokat, helyi csoportokat, dekoratív, díszítő jellegű kerámiatárgyakat, épített térbe illeszkedő kompozíciókat és a műfaj szokatlan tájaira is elmerészkedik: kerámia tájképekkel kísérletezik.

Kiállításának „főszereplő” organikus képzeteket keltő, csavarodó, hullámzó, szinte a földből kinövő, hol kopfajára, hol sárga, hol növényi formákra emlékeztető kerámia tárgyak, melyeknek előképe a Felhők lebegő térjéteke, a *Nagyapám ujjai* című fehér mementócsoport. Legtöbbje a hagyományos, lábbal hajtott ősi fazekaskorongon készült, s ezek a tárgye-együttesek, kerámiacsoportok igazi tartalmaikat és szépségeiket a színészes eredetiségével, dekorativitásával nyelik el. A karcsú forgástestek — gombjaikkal, hólyagjaikkal, gombafejűekkel — hol fehér erdőként egy steril világba vezetnek bennünket, hol a fejlődés, a vegetáció élményét sugallják. Ezek a művek parkokban, épített térben teljesebben bonthatók ki, igazi szépségeiket, ahol a korongozott, színes porcelán oszlopok szelkacsal, mobil propellerjei nemcsak esztétikai élményt nyújthatnának, de *bekapcsolnak erőterükbe a természet pillanatnyi helyzetét* is.

A legújabb kísérletek egy hosszú utazás élményanyagából születtek. *E tájkép-esszenciáknak* csak egy kerámia makettjét mutatja be, a sorozat többi darabja fotón látható. Így is izgalmas vállalkozás tanulni lehetünk, amikor is tájelemek — dombok, víz, folyó, bokor, fa stb. — válnak öntörvényű alkotásokká agyagból formálva, kemence tüzeiben égetve. A nagy méretek mellett *Gerle Margit* szívesen foglalkozik a kerámia legintimebb válfajával, ékszerszek készítésével. Egy fiatalokból álló divattervező csoport tagjaként legegyszerűbb térformák karcolt, vésett, festett, ritmusokra épülő együtteséből készíti *korunk igényeinek* szépen simuló ékszereket.

Tandi Lajos

A nyugdíjasokról

A nyugdíjasok közéleti tevékenységéről, a társadalomhoz fűződő kapcsolatairól, gazdasági és szociális gondjairól legjobban a lakóbizottságok tájékozódhatnak és segíthetnek ezek megoldásában. Eppen ezért nagyon fontos, hogy a lakóbizottságok tagjai közül legyen egy, aki napra készen ismeri majd a környezetükben élő idősebbek életét, munkáját, örömeit és gondjait, gondoskodjon szö-

rakozásukról — állapították meg az időskorúakkal foglalkozó társadalmi bizottság ülésén, amelyet kedden tartottak a Hazafias Népfront Országos Tanácsának székében. A bizottság ezen az ülésen — a beérkezett javaslatok alapján — elfogadta az ez évre szóló munkatervet, s az elnök beszámolt a különböző társadalmi szervezetek terveiről, valamint eddigi eredményeiről. (MTI)

S. E.